

Pretoriana

TYDSKRIF VAN DIE GENOOTSKAP OUD-PRETORIA
VERSKYN IN APRIL, AUGUSTUS EN DESEMBER

MAGAZINE OF THE OLD PRETORIA SOCIETY
PUBLISHED IN APRIL, AUGUST AND DECEMBER

Prys : 25c : Price

DIE HERKOMS VAN DIE NAAM „RIETONDALE“ EN DIÉ VAN DIE STRATE IN HIERDIE VOORSTAD

A. GEOGRAFIESE POSISIE:

Rietondale is een van die noordelike voorstede van Pretoria, en word begrens deur Meintjeskop in die Suide, Skurweberg of Vlakkoppies in die Noorde, die Regeringsproefplaas in die Ooste, en 'n denkbeeldige grens wat skuins loop om Chamberlainstraat en Russellstraat oor die hoek van Kieser- en Noordstraat te verbind. (Sien bygaande kaart.)

B. HISTORIESE AGTERGROND:

Oorpronklik het Rietondale vanaf laasgenoemde grens, ooswaarts tot in die huidige Queenswood gestrek. Hierdie hele gebied het as plaas aan 'n mnr. Beyers behoort; daarna aan mnr. Dale en van hom het mnr. Piet Grobler, eertydse minister, die gedeelte vanaf Alicestraat tot in Queenswood gekoop, en dit op sy beurt weer aan die Regering verkoop as 'n proefplaas.

Die res van Rietondale is aan verskeie agente, onder meer Bourke Trust, mnr. Tom Jenkins, mnr. Roda en mnr. Krige verkoop.

Reeds vóór 1910 het mnr. Krige, hy was 'n broer van wyle generaal Smuts se vrou, Rietondale in erwe opgemeet. Van die inwoners wat toe op dié erwe, elkeen ongeveer so groot soos 'n klein plotjie, gewoon het, was onder andere 'n voormalige skeepskaptein, Helderson, wat 'n melkery tussen Van der Merwestraat en Alicestraat, ten Suide van Soutpansbergweg, gehad het; asook 'n mnr. Nel wat aan die noordelike eindpunt van die huidige Nuffieldstraat 'n melkery gehad het. (Tot onlangs nog was hier 'n tak van die Economic-melkery.) Mnr. Van der Vliet het sy plaashuis in die huidige Lysstraat gehad.

Kort hierna is daar vier paaie in Rietondale geskraap, naamlik rondom die huidige Rietondale-park en -Sportgronde, wat bedoel was om 'n openbare plein te wees. (Sommige persone beweer dat dié gedeelte Wes van Nuffieldstraat tot teenaan Parkerstraat ook deel van dié plein sou vorm. Dit kon moontlik wees aangesien die huidige Louis Bothalaan vroeër Pleinstraat was, en dit dan sou doodloop in dié veronderstelde plein. Hierdie plein sou die grootste van sy soort in die Republiek gewees het.) Hierdie paaie het toe geheet:

„Noordstraat (die huidige Noordstraat), Oosstraat (die huidige Van der Merwestraat), Suidstraat (die huidige Soutpansbergweg), en Wesstraat (die huidige Nuffieldstraat, of indien die ander teorie aanvaar word, die huidige Parkerstraat.) Hierdie strate dui, soos uit die kaart blyk, nie die rigting

aan waarin die strate loop nie, maar wel hulle posisie ten opsigte van die bedoelde plein.

C. VERKLARING VAN DIE HERKOMS VAN DIE NAAM „RIETONDALE”, VAN DIE STRAATNAME EN DIE NAME VAN DIE KOPPE WAARDEUR RIETONDALE BEGREN WORD:

I. RIETONDALE:

Vroeër was daar op die hele gedeelte Wes van die westelike grens van Rietondale, asook op sommige ander gedeeltes, 'n rietbos. 'n Verklaring lui dat mnr. Dale, aan wie die plaas ná mnr. Beyers behoort het, hierdie algemene kenmerk van die plaas, naamlik die rietbos, verbind het met sy naam deur 'n tussenvoegsel „-on-”.

Dit mag ook wees dat hy bedoel het „Riet on the dale”, aangesien Rietondale inderdaad in 'n leegte tussen twee berge of koppe geleë is.

II. DIE KOPPE:

(1) MEINTJESKOP:

Aan die suidekant word Rietondale, soos reeds gesê, begrens deur Meintjeskop. Daar was 'n hele aantal Meintjes-persone wat belangrike rolle vervul het in die vroeëre ontstaan en ontwikkeling van Pretoria. Een van hulle het homself onder ander beywer vir die aanlê van parke, 'n ander weer vir plaaslike selfbestuur, sodat dit aanvaar kan word dat Meintjeskop na een van hierdie persone vernoem is.

(2) SKURWEBERG OF VLAKKOPPIES:

Onder die inwoners bestaan nie uitsluitel oor wat die presiese naam van hierdie berg, wat in die Noorde lê, is nie. Albei name slaan waarskynlik op die voorkoms van die berg wat na die oostekant toe al vlakker loop.

Waar Van der Merwestraat doodloop teen die kop, is daar 'n lae nek wat eers weer begin klim by die begin van die Proefplaas. Aan die suidekant van die nek was in die Anglo-Boereoorlog 'n konsentrasiekamp vir vroue en kinders. Die Engelse het hulle ingevoerde Skotse perde hierheen laat kom, maar toestande in Suid-Afrika was nie vir hulle gunstig nie, sodat hulle allerlei perdesiektes opgedoen het. Die perde wat dan gevrek het, is in hierdie nekkie verbrand, sodat die nekkie die naam van „Perdehel” gekry het. Tot onlangs nog kon oorblyfsels van hierdie perde opgegrawe word.

III) DIE STRATE:

(1) CHAMBERLAINSTRAAT:

Hierdie straat is na mnr. F. H. Chamberlain, wat op die oomblik te Lysstraat woonagtig is, se vader vernoem. Die hele gebied Wes van

die westelike grens van Rietondale tot teen aan Parkerstraat in Riviera het aan hom behoort. Hy het sy grond in erwe verkoop op voorwaarde dat die vlei waarin die rietbos gestaan het, gedreineer word, sodat vandag nog alleen 'n gedeelte van die huidige mnr. Chamberlain se boumateriaal-en ysterwarewinkel deur 'n klein spruitjie begrens word.

(2) **NEALSTRAAT:**

Die hele blok waarin Nealstraat lê het aan mnr. Neal, wat ook hier woonagtig was, behoort. Dit is een van die nuwere straatjies van Rietondale.

(3) **LYSSTRAAT:**

Hierdie straat is vernoem na mnr. John Robert Lys. Sommige beweer dat hy 'n Hollander van afkoms was, maar ander weer dat hy 'n Fransman was. Dit is een van die oorspronklike name wat by die uitleg van Rietondale aan die straat gegee is. Dit is só genoem omdat hierdie eertydse Volksraadslid vir Pretoria gedurende die Republikeinse tydperk, hom beywer het vir die aanlê van parke en 'n botaniese tuin, sodat hy ook voorsitter was van die komitee wat oor die aanlê van die Burgerspark moes beslis. Hy was 'n voorstander vir plaaslike selfbestuur en 'n lid van „The Pretoria Municipal Board”. In 1879 was hy waarnemende Landdros.

(4) **KIESERSTRAAT:**

Kieserstraat is vernoem na mnr. J. B. Kieser wat tans nog in dié straat woonagtig is. Hy was vroeër 'n skakelbeampte vir 'n petrolmaatskappy.

(5) **NUFFIELDSTRAAT:**

Vroeër het hierdie straat Krugerstraat geheet, maar aangesien dié naam reeds in 'n ander gedeelte van die stad voorgekom het, is dit vernoem na die miljoenêr, Lord Nuffield, uit dankbaarheid vir donasies van hom aan die stad Pretoria.

'n Ander teorie was dat die straat vroeër Wesstraat geheet het, aangesien, soos reeds vroeër vermeld, die straat die westelike grens van die openbare plein sou gevorm het.

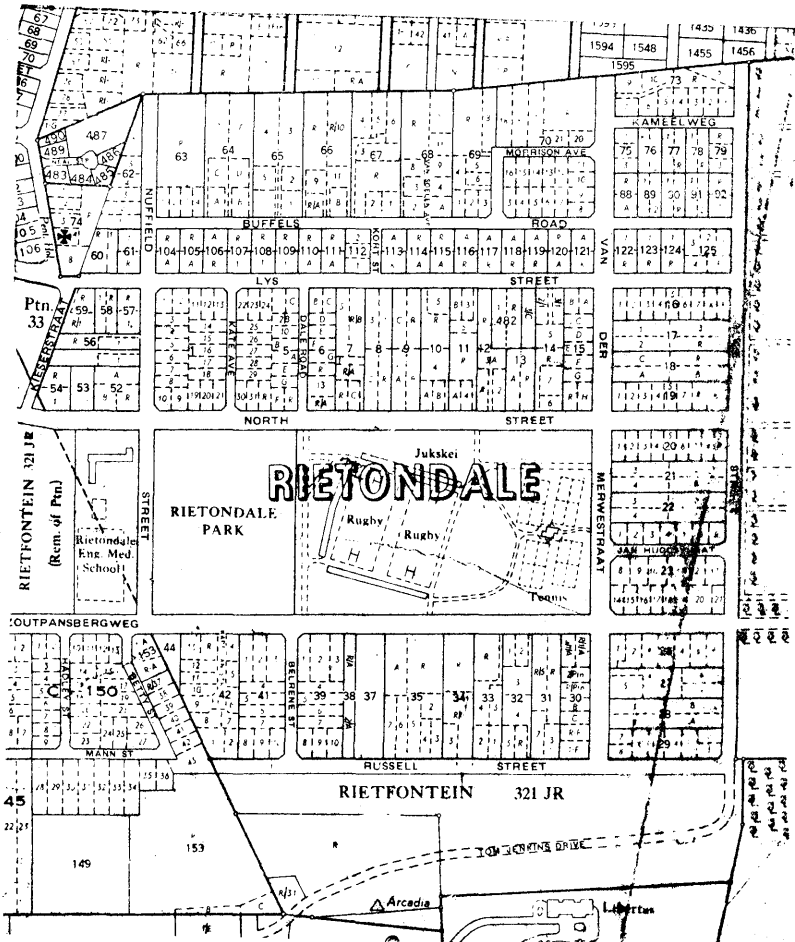
(6) **BUFFELSWEG:**

(7) **VAN SOELENLAAN:**

Mnr. Van Soelen, 'n voormalige prokureur van Clocolan in die Vrystaat, het hierdie perseel opgekoop. Een van sy vier kinders, ook 'n prokureur wat tans op Nylstroom praktiseer, het dié perseel van sy vader oorgeneem. Die straat is na die jonger mnr. Van Soelen vernoem.

(8) **MORRISONLAAN:**

Hierdie laan is vernoem na mnr. J. W. Morrison, 'n boukontraakteur

en een van Rietondale se oudste inwoners. Hy was die eienaar van dié gedeelte van die voorstad waardeur die laan loop, en woon nog steeds in die omgewing, en wel te „Kia Ora”, Van der Merwestraat, Rietondale. Hy het homself steeds beywer vir die verfraaiing en die beperking van besigheidsentrums in Rietondale. Rietondale self het naamlik geen besigheidsentrum van sy eie nie. Op sy grense bestaan egter ’n hele paar. Daar is om dieselfde rede ook geen woonstelgeboue in Rietondale nie. Mr. Morrison was een van die persone wat destyds toestemming verleen het

tot die aanlê van die groot sportgronde waaroor Rietondale beskik. Aangesien Rietondale as voorstad begin ontwikkel en vorm aanneem het in uiters moeilike tye, het mankoliekige sinkhuisies hulle verskyning gemaak. Stadig maar seker het mnr. Morrison hierdie huisies opgekoop, en die nuwe kopers, op sy eie voorwaardes van geld voorsien om 'n stewige huis te laat bou. Op hierdie manier het die waarde van die gebied, asook sy voorkoms, gestyg sodat daar op die oomblik nog net een sinkhuisie staan op die hoek van Daleweg en Lysstraat, wat bewoon word deur twee ou mense wat verseg om te trek.

Rietondale het beslis baie aan mnr. Morrison te danke.

(9) **KAMEELWEG:**

Dit is 'n relatief nuwe straat, en is blykbaar só genoem deur die landmeters wat gedink het dat die kop, dit is die nekgedeelte van Skurweg, ooreenkoms toon met dié van 'n kameel.

(10) **KATELAAN:**

Hierdie laan is vernoem na die eggenote van Cyril Behrmann, 'n prokureur aan wie die grond by uitleg van die straat behoort het.

(11) **DALEWEG:**

Hierdie straat is moontlik vernoem na die tweede eienaar van die plaas Rietondale, soos reeds vroeër bespreek.

(12) **NOORDSTRAAT:**

'n Moontlike herkoms van die naam van hierdie straat is vroeër bespreek. Daar bestaan egter ook die moontlikheid, soos sommige beweer, dat die straat vernoem kon gewees het na 'n mnr. North, en dat hierdie „North” dan verafrikaans het tot „Noord”. Dit bied natuurlik 'n ander oplossing vir die feit dat hierdie „Noord” nie rigting aandui nie.

(13) **VAN DER MERWESTRAAT:**

Die straat is moontlik vernoem na 'n stadsraadslid, Van der Merwe. Die moontlikheid bestaan egter ook dat die naam verband kan hou met mnr. C. C. van der Merwe wat tans op die hoek van Soutpansbergweg en Van der Merwestraat woonagtig is. Hy is onderdirekteur van die Suid-Afrikaanse Buro vir Standaarde.

Die moontlikheid bestaan natuurlik ook dat hierdie straat Oosstraat kon gewees het, soos vroeër verduidelik.

(14) **ALICESTRAAT:**

Hierdie straat is vernoem na Lady of prinses Alice, die eggenote van die tweede laaste Engelse goewerneur-generaal van die Unie van Suid-Afrika, naamlik „the Earl of Athlone.”

(15) **JAN HUGOSTRAAT:**

Mnr. Jan Hugo het hierdie gedeelte van die voorstad oorspronklik van mnr. Roda gekoop, en dis toe waarskynlik oorgeneem deur sy dogter, mev. Margaretha Elizabeth Francina van Coller.

(16) **SOUTPANSBERGWEG:**

Soos uit 'Jock of the Bushveld' blyk, is dit die ou hoofweg na die Zoutpansberg. Dit is "the great North Road", soos sommige dit noem. Die moontlikheid bestaan egter dat hierdie straat eers Suidstraat kon gewees het, soos blyk uit 'n vroeëre verduideliking.

Daar word tans gespook om die spelling van "Zoutpansbergweg" na "Soutpansbergweg" te verander, aangesien sommige meen dat dit die korrekte spelling is; ook soos onderskryf deur 'n inwonende taalkundige.

(17) **KAPTEIN JANSTRAAT:**

Hierdie straat is vernoem na kaptein Jan Klompje wat gedurende die Tweede Wêreldoorlog in Nederland gesneuwel het. Dié gedeelte van Rietondal waardeur die straat loop, het aan sy vader behoort en is op versoek van laasgenoemde na sy seun vernoem

(18) **BELRENESTRAAT:**

(19) **RUSSELLSTRAAT:**

Hierdie straat is na mnr. F. Russell vernoem wat op die oomblik woonagtig is op die hoek van Louis Bothalaan en Blakestraat in Riviera. Hy was vroeër in diens van die Munisipaliteit van Pretoria.

(20) **JENKINSRYLAAN (JENKINS DRIVE):**

Tom Jenkinsrylaan is na T. J. Jenkins, 'n eertydse stadsraadslid en burgemeester van Pretoria, vernoem. Vroeër moes daar ver om Meintjeskop gery word, aangesien daar slegs 'n "Bridlepath" vanaf die huidige Libertas oor die berg geloop het. Hierdie paadjie was slegs bedoel vir die gebruik van die goewerneur-generaal en ander ampsdraers. Die grond waarop Libertas vandag staan het aan mnr. Roda behoort, en hy het dit aan mnr. Jenkins verkoop. Hy het dit op sy beurt voorwaardelik aan die Regering verkoop. Die voorwaarde was dat daar 'n pad gebou moes word, en geheel deur die Regering onderhou moes word. Die grond waarop die huidige Presidentswoning en dié waarop Libertas staan is afgekamp, sodat die nuwe pad aan die publiek oopgestel kon word. Die hele pad is met klip en sement deur bandiete gebou.

Die pad is dus eintlik aan mnr. Jenkins te danke, wat ook die voorsitter van die Belastingbetalersvereniging van Rietondale en Riviera was. (Dit is terloops die oudste vereniging in sy soort wat nog nooit ontbind is nie. Die notule dateer vanaf ongeveer 50 jaar gelede.)

(21) **KORTSTRAAT:**

Hierdie straat is volgens mnr. B. Bloemsma van die Landeafdeling van die stad, slegs 'n 117 Kaapse voet lank, en só genoem omdat dit so kort is.

RIVIERA

Van Rietondale se buurman, Riviera, kan miskien die herkoms van die volgende ses strate se name gegee word:

(1) **AUGUSTSTRAAT:**

Vernoem na August Friedrich Tandler, 'n Duitser, aan wie die erwe behoort het.

(2) **BETTYSTRAAT:**

Vernoem na die eggenote van mnr. B. Bloemsma wat jare lank hoof van die "Estates" afdeling van die stad was. Mev. Bloemsma was Elizabeth Susanna Maritz, 'n kleindogter van Salmon Maritz, 'n broer van die Voortrekkerleier.

(3) **BOUWERSTRAAT:**

Vernoem na Pieter Willem Boucher aan wie die grond behoort het toe die straat uitgelê was. Mnr. Boucher was vir baie jare by die firma Henwoods werksaam en besit tans sy eie saak in die stad.

(4) **HANNAHSTRAAT** Verdoop tot **KLARADYNSTRAAT:**

Vernoem na Hannah, die eggenote van Herbert Edward Robertson aan wie die grond behoort het waarop die straat uitgelê is.

Aangesien Mikro in Rietondale woonagtig was, en daar juis na 'n nuwe naam vir hierdie straat gesoek is, is die straat verdoop na Klaradynstraat, na aanleiding van Mikro se werk „Klaradynstraat”.

(5) **TANDLERSTRAAT:**

Vernoem na August Friedrich Tandler, 'n Duitser, aan wie die erwe indertyd behoort het.

(6) **LOUIS BOTHALAAN:**

Hierdie laan is na generaal Louis Botha vernoem. Die oorspronklike naam was Pleinstraat.

D. **BRONNE:**

Mnr. J. W. Morrison.

Mnr. M. S. van Zyl.

Mnr. M. A. du Plessis.

Mnr. J. A. Mouton — lid van die Belastingbetalersvereniging se bestuur.

Argief-Jaarboek vir Suid-Afrikaanse geskiedenis, Deel 1, 1961: "Die Ontstaan en Ontwikkeling van die Munisipale Bestuur en Administrasie van Pretoria tot 1910" deur J. J. N. Cloete.

Mej. J. S. C. DU PLESSIS.

AANVULLENDE OPMERKINGS NA AANLEIDING VAN "DIE HERKOMS VAN DIE NAAM 'RIETONDALE' EN DIÉ VAN DIE STRATE IN HIERDIE VOORSTAD"

AANGESIEN mej. Du Plessis wat bogemelde taak in haar B.A. III-jaar aan U.P. as 'n pleknaamstudie ingedien het, blykbaar nie die Stadsraad van Pretoria se Eeufeespublikasie **Pretoria 1855-1955** ter insae had nie, haal ek daaruit 'n paar tersaaklike gegewens hier aan: Die voorstede Riviera en Rietondale is onderskeidelik in 1899 en 1904 by die stadsgebied ingelyf.

MEINTJESKOP "dra die naam van Stephanus Jacobus Meintjes wat van Graaff-Reinet na Pretoria gekom het en die plaas Arcadia (wat die kop ingesluit het) van landdros A. F. due Toit gekoop het. Dit is op 7 April 1865 op sy naam getransporteer. Oorspronklik is na „Meintjes se kop" verwys, maar reeds in 1870 het dit as Meintjeskop bekend gestaan. Stephanus het sy meul op die hoek van Kerk en Edwardstraat gebou. Sy seun Eddie, het later 'n woning teen die helling van Meintjeskop laat bou."

JOHN ROBERT LYS: "His grandfather was a member of the Royal Artillery in Britain and his father . . . ministered to his flock in Alderney, one of the Channel Islands, and it was there that John Robert was born on January 17, 1820. . . . He came to Pretoria shortly after the town had been founded and established himself as a trader. . . . His shop was to be found on the site at present occupied by the Tudor Buildings, on the corner of Church Street and Church Square. . . .

His house occupied a portion of the site now occupied by the gigantic new Standard Bank building. . . . Lys became the first English-speaking member of the South African Volksraad.

When Sir Theophilus Shepstone annexed the Transvaal in 1877, Lys . . . accepted an appointment as the first magistrate under British rule in Pretoria. . . . John Robert Lys died in 1880. On his tombstone is inscribed: "One of the first English settlers in the Transvaal." Go along Lys Street in Rietondale and think kindly of John Robert Lys, a worthy citizen of a small but growing town."

(Op Lys se erg verweerde grafsteen in die Pretoriase Ou Begraafplaas verskyn sy geboortejaar as 1829 — hy is op 14.8.1880 oorlede.)

G. J. VAN ECK,

LIFE IN THE UNION PUBLIC SERVICE

IN the latter half of 1916 I was asked by the Secretary, Public Service Commission, to come and see him. This was such an unusual request that I was completely mystified. I travelled to the Union Buildings, met Piet Hofmeyr for the first time and was questioned by him about my academic and other attainments. The interview then came to an end. I was more mystified than ever because all the information I gave him was contained in my file which he had with him.

A week later Hofmeyr again sent for me. The same aimless discussion took place. After a while and without a word of apology he wrote a letter, placed it in an envelope which he addressed, sealed and handed to me with the request that I should deliver it to Colonel Mentz, Minister of Lands.

Although I had by this time attained the mature age of 23 I was still rather fiery. I just exploded, told him that it cost me 9d. to come to the Buildings by tram, would cost me another 9d. to get back and, anyhow, didn't the Commission have any messengers on its staff to deliver letters? This must have shaken him because he then condescended to tell me that the Minister desires to have another Private Secretary and had asked him to try and find a suitable young man. Hofmeyr said he had interviewed a few clerks and was recommending me to the Minister. I was very much taken aback as I had only just met Hofmeyr and had never seen Colonel Mentz.

I had enough sense to express my appreciation but asked how I was to set about things. I presumed there actually was a Private Secretary in office and it would be more than awkward to hand him a letter, which he would probably open, and indicate to him that I was to replace him.

It was then arranged that I should hand the letter to Mentz personally. In fear and trembling I did so. The Minister considered me to be on the young side but decided to try me out.

My three and a half years in the service and the army made me realise that I was being given a chance in a thousand and that it was now up to me. Being taken out of the rut at this early stage of my career I regarded as a heaven-sent opportunity. I made up my mind that from then onward my work would take precedence over everything else.

The first sacrifice I had to make was a tremendous one for me. I assumed my duties as Private Secretary on 1st September, 1916. A week later I was to play for Pretoria Combined (now Northern Transvaal) in a

rugby match against Johannesburg Combined (now Transvaal). As the Minister was preparing to leave Pretoria on an official trip I had to inform the selectors that I would not be available for the match. This would have been my highest distinction in rugby, and it was a bitter blow at the time to stand down. In retrospect, however, I regard it as a wise decision. The Minister did not know about it until some two years later. A further decision I had to make at the time was to give up rugby altogether.

Little did I realise what I was in for when I threw in my lot with Hendrik Mentz. He was about the hardest taskmaster I was ever associated with. If I remember correctly he was a Cabinet Minister for six and a half years and during that period no fewer than 13 Private Secretaries served him in connection with his portfolios of lands and defence. As I was with him for two years and ten months it will be realised that the others did not last long.

Mentz was a most inconsiderate person — he had no consideration even for himself. He was extraordinary able and a glutton for work. He knew no office hours and on our official trips it was not unusual for him to start on office files at 2 a.m., work till 5 a.m. and then go to bed again. This was a heavy strain as I did not possess his faculty of sleeping at any time when he wanted to do so. I wish to emphasise that although Mentz was a hard and inconsiderate chief I respected his outstanding ability and became fond of him.

I perforce had to be present at many political meetings. Mentz was a born fighter and loved a rowdy meeting more than anything else. I once asked him if he really thought that these fights did any good and gained converts. His reply was typical: "This is a political meeting and not a kerkraad vergadering".

On one occasion Mentz addressed a meeting in the Pretoria district with Wally Teichmann (later a Senator). The meeting was dull and so were the members of the audience. Nothing seemed capable of exciting these people. After the meeting Mentz told Teichmann that he had maligned these people and had lauded them but at no time did the expression on their faces change. He had been bored stiff and decided never again to visit this area.

During an election campaign we arrived at Sutherland where two men insisted on discussing official matters with me. The only time I could arrange for this was after a meeting lasting till 11 p.m. We met in my bedroom and they talked so loudly that they disturbed my neighbour. When he appealed to us to be quiet my visitors deliberately spoke more loudly. My neighbour became so angry that he threatened to shoot us, emphasising the fact that he had a revolver. My neighbour was Senator Langenhoven.

(To be continued)

RUGBYSRINGBOKKE NA WIE STRAATNAME IN DANVILLE, PRETORIA, VERNOEM IS

HEPBURN, Thomas Edward Carter (Tom) het in 1896 vir Suid-Afrika teen die Britte hier te lande rugbyroem verwerf. By die 4de toets (op 5 September, te Nuweland) het hy vleuel gespeel.

“And so on September 5 at Newlands, South Africa took the field against the powerful British team in an effort to beat them at least once. And win they did! The whole country is jubilant. Farard, who scored the try, and Hepburn, who added the major points, get a little extra praise . In short all were heroes. The victory will go down in history.”

Tom Hepburn is op 29 Maart 1881 te Kaapstad gebore waar hy aan die destydse S.A.C.S. onderwys ontvang het. Hy is op 2 September 1937 oorlede.

BRON:

DANIE CRAVEN: *Springboks Down the Years*.

MARSBURG. Die twee rugbybroers, Arthur F. W. en Peter Archibald was albei uit Kimberley se wêreld afkomstig. Arthur . . . ‘that great-hearted full-back and wing . . . was chosen for the 1906 Springbok tour of Britain while his brother P. A. Marsberg was later capped for S.A. against Tom Smyth’s team in 1910’.¹

“Arthur Marsburg was not in his (Mark’s) opinion, quite in the same class as the others, but a deadly, absolutely fearless tackler.”²

Arthur is op 24 September 1883 te Sterkstroom gebore en is op 16 Januarie 1942 in die West End Cemetery, Kimberley, begrawe. Hy was ’n mynbeampte.

Peter Archibald is op 1 Oktober 1885 te Fort Beaufort gebore alwaar hy ook skool gegaan het. Hy was elektrisiën van beroep.

BRONNE:

(1) PRICE, Maxwell: *Springboks in the Lion’s Den*.

(2) PARKER, A. C.: *Giants of South African Rugby*.

VERDER:

(3) *Rugby in Suid-Afrika* uitgegee deur Johnston en Neville ten behoeve van die S.A. Rugbyraad.

L.W. In Bronne (1) en (3) word die betrokkenes se van aangegee as Marsberg. Die straatnaam heet *Marsburglaan*.

McHARDY, Evelyn Edgar (Boet) is in 1890 te Bloemfontein gebore